

Raport z II Panelu Dyskusyjnego – Etyka w mediacji

Warszawa, 25.04.2019 r.

W dniu 25 kwietnia 2019 r. w siedzibie Konfederacji Lewiatan w Warszawie przy ul. Zbyszka Cybulskiego 3 odbył się II Panel Dyskusyjny „Etyka w mediacji zorganizowany w ramach projektu „Centrum Arbitrażu i Mediacji – Koordynator przy Konfederacji Lewiatan”. W panelu wzięli udział przedstawiciele pięciu grup interesariuszy: **mediatorzy, przedsiębiorcy, sędziowie, prokuratorzy oraz absolwenci** ekonomii, zarządzania, przedsiębiorczości i nauk pokrewnych oraz studiów podyplomowych z zakresu alternatywnych metod rozwiązywania sporów działający na terenie województwa mazowieckiego – min. pięć osób z każdej z grup. Uczestników powitała Agnieszka Siedlecka-Andrychowicz – Ekspert Centrum Mediacji Lewiatan.

W pierwszej części spotkania paneliści: r.pr. Małgorzata Miszkin-Wojciechowska - dyrektorka Centrum Mediacji Lewiatan; Sędzia Henryk Walczewski - Ministerstwo Sprawiedliwości; Dr Anna Cybulko – Rzeczniczka Akademicka Uniwersytetu Warszawskiego, Anna Gadomska-Orłowska - Wydział Pozasądowego Rozwiązywania Sporów, Biuro Rzecznika Finansowego i Prokurator Łukasz Zygmunt – Ministerstwo Sprawiedliwości dyskutowali na poniższe tematy:

- Etyka w mediacji – doświadczenia zagraniczne
- Wyzwania etyczne stojące przed mediatorami: rozwiązywanie dylematów praktyki zawodowej
- Etyka, jako odpowiedź na problemy wynikające ze statusu mediatora, jego obowiązków i zaufania opartego na akcie wyboru przez strony sporu
- Różnice między mediacją a postępowaniami pozasądowymi prowadzonymi przez Wydział Pozasądowego Rozwiązywania Sporów Biura Rzecznika Finansowego
- Etyka mediacji i etyczny mediator z punktu widzenia prokuratury

W czasie dyskusji na temat zasad etycznych punktem odniesienia były następujące akty prawne:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE L z dnia 24 maja 2008 r.)
- Europejski Kodeks Postępowania Mediatorów

- Standardy mediacji ADR uchwalone przez Społeczną Radę ds. ADR
- Standardy szkolenia mediatorów

W czasie dyskusji zwrócono uwagę na następujące problemy (w tym etyczne), które napotyka mediacja gospodarcza w Polsce:

- prawnicy/pełnomocnicy stron nie proponują mediacji swoim klientom
- sędziowie są niechętni mediacji, a co za tym idzie nie przesyłają spraw do mediacji
- brak profesjonalizacji zawodu mediatora
- problem z profesjonalizmem mediatorów – np. mediatorzy nie przestrzegają zasad mediacji, bywają nieprzygotowani do prowadzenia mediacji, przekraczają swoje kompetencje
- przestrzeganie zasad etycznych nie podpada pod prawo państwowe i nie jest egzekwowalne takimi sankcjami
- do przestrzegania zasad etycznych można się zobowiązać w drodze przyjęcia członkostwa i statutu organizacji zawodowej – wówczas odpowiedzialność może mieć jedynie charakter wewnątrz – organizacyjny
- brak profesjonalizacji zawodu mediatora – należałoby powołać jedną organizację zrzeszającą mediatorów, weryfikującą standardy zawodu i etyki mediatora.
- Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego w obecnym stanie prawnym nie posiada właściwości w zakresie postępowania dyscyplinarnego przeciwko stałym mediatorom – ustawa z dnia 27 lipca 2001 Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz 52 ze zmian) - Rozdział 6a - Stali mediatorzy - Art. 157a – 157f
- Jeżeli zasady etyki zostaną przeniesione do obowiązujących norm prawnych stają się prawem co upoważni prokuraturę i sądy do ich egzekwowania

W II części panelu dyskusyjnego uczestnikom zostały zaprezentowane stany faktyczne związane z dylematami etyki zawodowej mediatora w sprawach cywilnych. Zadaniem uczestników było zdecydować, jak w danej, trudnej etycznie sytuacji, powinien zachować się mediator. W czasie warsztatów uczestnicy wielokrotnie nie byli w stanie zdecydować się na jedną właściwą drogę postępowania, pokazało to więc jak dużym wyzwaniem dla profesjonalnego mediatora jest poprowadzenie mediacji zgodnie z zasadami sztuki i jak różnie

mediatorzy interpretują swoją rolę i możliwości w czasie mediacji. Dyskutowano na przykład nad zaletami i wadami mediacji ewaluatywnej - jak daleko mediator powinien posuwać się proponowaniu stronom rozwiązania (nawet, jeśli strony tego rozwiązania od niego oczekują), a może w ogóle powinien się od tego wstrzymać. Zastanawiano się, czy, a jeśli tak to w jaki sposób i w jakim zakresie pozwolić stronom w czasie mediacji na ujawnianie dokumentów, czy taśm na których znajdują się dowody na poparcie racji jednej ze stron. Rozważano więc, czy mediator powinien w takim momencie wyjść naprzeciw oczekiwaniu strony, czy raczej starać się unikać odtwarzania dowodów w czasie mediacji. Dyskutowano także, czy w czasie umawiania terminu mediacji można pominąć pełnomocnika, jeśli mamy bezpośredni zamiar na stronę zaangażowaną w spór, szczególnie jeśli pełnomocnik blokuje mediatorowi kontakt ze stroną lub co zrobić, jeśli w czasie mediacji mediator zorientuje się, że powód nie wie o korzystnym dla niego orzeczeniu Sądu Najwyższego, które mogłoby wpłynąć na jego pozycję negocjacyjną. Dyskutowano również na temat tego, jak powinien zachować się mediator w sytuacji, gdy jedna ze stron zarzuca mu stronniczość lub naruszenie zasady neutralności.